

Jättens andedräkt

Finlandsfrågan i svensk politik 1809–2009

KRISTER WAHLBÄCK
INLEDNING AV CARL BILDT

UTFÖRANDE: 464 s. Häftband. Format 150 × 225 mm.

ISBN: 978-91-988152-9-0

F-PRIS: 160 kr

FÖRLUSTEN AV FINLAND 1809 ställde Sverige inför frågor som vi fortfarande söker svaren på. Hur bör vi ställa oss till grannlandet mellan oss och jätten Ryssland? Först gäller det storfurstendömet under rysk överhöghet, sedan det självständiga landet från 1917. Med Natomedlemskapet har Finland tagit ett nytt steg, även det med direkt påverkan på Sverige.

I *Jättens andedräkt* analyserar Krister Wahlbäck Sveriges relation till Finland från 1809 fram till 2009 – och i förlängningen granskas därmed också förhållandet till jätten Ryssland. Det har legat i Sveriges säkerhetspolitiska intresse att stärka Finlands position, att stödja det som en västerländsk buffert mot tsarväldet, senare Sovjetunionen, och efter dess kollaps det nuvarande Ryssland.

Genom olika geopolitiska kriser har Sveriges agerande varierat, och den politiska debatten har skiftat. I avspänningstider har Finlandsfrågan varit mindre brännande. De geografiska realiteterna förblir de samma.

Med fredsfördraget 1809 går Sverige miste om sex län i öster, en tredjedel av sin landyta. Maktspellet leder några år senare fram

till »den stora rockaden« – förlust av Finland, men i gengäld union med Norge. Hur såg den politiska analysen ut som vägledde Karl XIV Johan under hans tidiga år vid makten?

Som mest akut är Finlandsfrågan under 1900-talets krig. I Sverige ledde politiska värderingar till delvis olika handlingsförslag under finska inbördeskriget. Under vinterkriget 1939–1940 väcks ett starkt svenskt folkligt engagemang, och den politiska nivån får balansera sina försök att blidka och hjälpa. I senare tid utvecklar Finland olika subtila metoder att hantera sin stora granne. I Sverige fortsätter debatten om hur stödet till Finland ska se ut.

KRISTER WAHLBÄCK (1937–2013) hade en sällsynt förmåga att fånga de stora dragen. Som statsvetare, historiker och ambassadör hade han såväl teoretiska kunskaper som praktiska erfarenheter och inblick i faktiska skeenden.

Den moderna klassikern *Jättens andedräkt* ges nu ut på nytt, med nyskriven inledning av Carl Bildt. Utgåvan markerar Samfundet Sverige-Finlands 100-årsjubileum och sker med stöd från Kulturfonden för Sverige och Finland.

Karl XIV Johan porträtterad av Jacob Westin. Vid valet av Jean Baptiste Bernadotte som tronföljare 1810 fanns förhoppningar om att han skulle närma Sverige till Napoleon, och att med Frankrikes hjälp lyckas återerövra Finland. Istället närmade han sig Ryssland, med en helt annan målsättning. 1818 kröntes han till kung över Sverige och Norge.

Christian Günther, utrikesminister under andra världskriget. Finlandsfrågan var akut, och regeringen behövde hantera en opinion som efterlyste starkare stöd från svensk sida. Under vinterkriget 1939–40 var den svenska linjen formulerad som en stark sympati och beredskap att hjälpa materiellt, men ett svenskt väpnat ingripande på finsk sida riskerade att dra in landet i kriget mellan stormakterna.

Den finske presidenten Urho Kekkonen och Leonid Brezjnev fotograferade i samband med en lunchbjudning på den sovjetiska ambassaden i Helsingfors 1964, samma år Brezjnev tog över som Sovjetunionens ledare. Kekkonen odlade goda förbindelser med Moskva, och var skicklig i att vinna de sovjetiska ledarnas förtroende.